

OPONENTSKÝ POSUDEK HABILITAČNÍ PRÁCE

FAKTORY OVPLYVŇUJÍCÍ ÚSPĚŠNOST VISKOSUPLEMENTAČNEJ LIEČBY OCHORENÍ TEMPOROMANDIBULÁRNEHO KLÍBU

MUDr. Vladimíra Schwartzová, PhD., MPH

Charakteristika práce

Předložená habilitační práce je původní vědeckou prací zaměřenou na faktory ovlivňující úspěšnost viskosuplementační léčby onemocnění temporomandibulárního kloubu.

Autorka se věnuje problematice miniinvazivní léčby temporomandibulárních poruch z pohledu biologických, technických, farmakologických i psychosociálních determinant terapeutické odpovědi. Práce vychází z vlastního klinického výzkumu realizovaného na Klinice stomatologie a maxilofaciální chirurgie Univerzitní nemocnice L. Pasteura v Košicích v letech 2020–2025 a současně zahrnuje samostatnou psychologickou část zaměřenou na vliv stresu, úzkosti a depresivní symptomatologie na průběh onemocnění a výsledky léčby.

Práce je logicky členěna do teoretické a experimentální části. Teoretická část podává ucelený přehled současných poznatků o anatomii, patofyziologii, diagnostice a možnostech léčby temporomandibulárních poruch se zvláštním důrazem na artrocentézu a viskosuplementaci. Experimentální část je zaměřena na hodnocení klinické účinnosti jednotlivých miniinvazivních léčebných postupů, identifikaci faktorů ovlivňujících jejich úspěšnost a na analýzu psychosociálních determinant terapeutické odpovědi. Práce je doplněna rozsáhlým seznamem aktuální literatury a bohatou obrazovou i tabulkovou dokumentací.

Rozbor práce

První kapitola představuje kvalitně zpracovaný přehled současných poznatků o anatomii, biomechanice a diagnostice temporomandibulárních poruch. Formálně bych však doporučil důsledněji provázat text s obrazovou dokumentací. Většina obrázků je do textu vložena bez explicitního odkazu v samotném textu, což snižuje jejich didaktický přínos. Současně by bylo možné některé více popisné pasáže (např. embryologii či srovnávací anatomii) mírně zestručnit ve prospěch témat přímo souvisejících s vlastními cíli habilitační práce.

Cíle habilitační práce jsou formulovány přehledně, logicky a odpovídají vlastnímu zaměření studie. Oceňuji zejména propojení biologických, technických a psychosociálních determinant léčby temporomandibulárních poruch a důraz na individualizaci terapeutického přístupu. Výzkumné otázky vhodně strukturují empirickou část práce a usnadňují orientaci čtenáře. Menší metodologickou připomínku mám k formulaci hypotéz, které nejsou zcela jednotné – část je formulována jako hypotézy alternativní, část jako hypotézy nulové. U některých explorativních regresních analýz by navíc bylo vhodnější ponechat pouze výzkumné otázky bez předem formulovaných směrových hypotéz. Tato připomínka však nijak nesnižuje celkovou kvalitu koncepce výzkumu.

Kapitola Materiál a metodika je zpracována přehledně a logicky. Oceňuji systematické členění metodických postupů podle jednotlivých výzkumných cílů, podrobný popis sledovaných parametrů i vhodně zvolenou statistickou metodiku. Pozitivně hodnotím také propojení klinického hodnocení s psychologickými aspekty léčby, které odpovídá biopsychosociálnímu pojetí temporomandibulárních poruch. Určitou metodologickou připomínku mám k definici vstupních kritérií. V metodické části je uvedeno, že do studie byli zařazeni pacienti po neúspěšné konzervativní terapii, chybí však bližší specifikace, co bylo za konzervativní léčbu považováno a podle jakých kritérií bylo hodnoceno její selhání. Přesnější operacionalizace tohoto inkluzního kritéria by zvýšila reprodukovatelnost studie i interpretovatelnost výsledků.

Kapitola Výsledky je zpracována přehledně a v logické návaznosti na stanovené cíle a výzkumné otázky. Jednotlivé analýzy jsou systematicky uspořádány, výsledky jsou prezentovány srozumitelně a doplněny vhodnými tabulkami a grafickými přehledy, které usnadňují orientaci čtenáře. Oceňuji zejména konzistentní strukturu prezentace jednotlivých dílčích cílů, díky níž lze snadno sledovat návaznost mezi metodikou, statistickým zpracováním a interpretací zjištěných výsledků. Rozsah i způsob prezentace výsledků odpovídají charakteru habilitační práce a poskytují dostatečný podklad pro následnou diskusi a formulaci závěrů.

Kapitola Diskuse představuje kvalitní syntézu dosažených výsledků v kontextu současných poznatků. Autorka vhodně konfrontuje vlastní výsledky s dostupnou odbornou literaturou, upozorňuje na shody i rozdíly mezi jednotlivými studiemi a kriticky hodnotí možné příčiny zjištěných nálezů. Pozitivně hodnotím také skutečnost, že se věnuje limitům vlastního výzkumu a diskutuje jejich možný vliv na interpretaci výsledků. Diskuse nepředstavuje pouze shrnutí dosažených poznatků, ale přináší jejich fundovanou interpretaci a naznačuje směry dalšího výzkumu i možnosti klinické aplikace.

Celkově hodnotím předloženou habilitační práci jako kvalitní, metodicky dobře zpracovanou a odborně přínosnou. Autorka prokázala schopnost samostatné vědecké práce, velmi dobrou orientaci v řešené problematice i schopnost kritické interpretace

dosažených výsledků. Za jednu z předností práce považuji kvalitně zpracovanou diskusi, ve které autorka vhodně konfrontuje vlastní výsledky s aktuálními poznatky odborné literatury, kriticky hodnotí limity studie a formuluje závěry s přímým významem pro klinickou praxi i další výzkum. Přes uvedené dílčí připomínky nemám k předložené práci žádné zásadní výhrady.

Připomínky a otázky k obhajobě

1. U jednojehlové artrocentézy prosím vysvětlíte mechanismus laváže kloubního prostoru. Jakým způsobem při této technice dochází k odtoku irigační tekutiny z kloubu a jaké jsou podle Vás hlavní výhody a limitace této techniky ve srovnání s klasickou dvojehlovou artrocentézou?
2. Jakou molekulovou hmotnost kyseliny hyaluronové považujete za optimální pro jednotlivé indikace onemocnění temporomandibulárního kloubu? Jaké biologické mechanismy a klinické důkazy Vás vedou k preferenci nízkomolekulární, středněmolekulární nebo vysokomolekulární kyseliny hyaluronové v různých klinických situacích?
3. Všechny dílčí cíle klinické části práce byly hodnoceny na jednom souboru pacientů, u kterého se současně lišila technika výkonu i typ aplikované intraartikulární medikace. Jakým způsobem jste metodicky zajistili, aby hodnocení vlivu jednotlivých faktorů nebylo vzájemně ovlivněno a aby efekt připisovaný jednomu faktoru nebyl důsledkem rozdílného zastoupení jiných současně použitých intervencí?

Závěr

Předložená habilitační práce představuje původní a odborně hodnotný příspěvek k problematice diagnostiky a miniinvazivní léčby onemocnění temporomandibulárního kloubu. Autorka splnila cíle práce, prokázala schopnost samostatné vědecké práce a výsledky mají jednoznačný přínos pro další rozvoj oboru stomatologie.

Předloženou habilitační práci doporučuji přijmout k obhajobě a po její úspěšné obhajobě doporučuji udělit autorce vědecko-pedagogický titul docent v oboru Zubné lékařstvo.